

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Sakshandsamar: Terje Øvrebø
Telefon: 57643078
E-post: fmsftov@fylkesmannen.no

Vår dato
26.09.2016
Dykkar dato

Vår referanse
2016/2469- 422.0
Dykkar referanse

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Høyring - forslag til lov om endring av lov om konsesjon, lov om jord og lov om odelsretten og åsetesretten

Innleiing

Ved brev og høringsnotat dagsett 27.06.2016 ber Landbruks- og matdepartementet om uttale til eit framlegg om endringar i følgjande lover:

- Lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom (Konsesjonsloven)
- Lov om jord (Jordlova) og
- Lov om odelsretten og åsetesretten (Odelslova)

Bakgrunnen er Stortinget si oppmoding av 16.02.2016 til regjeringa om å legge fram forslag til konkrete endringar i dei nemnde lovverka. I tillegg gjer departementet framlegg om endring av jordlova sine reglar om driveplikt, om deling av landbrukseigedomar og sanksjonsreglane knytt til produksjonstilskot.

Oversyn over dei viktigaste endringsforslaga

- Ved overtaking av eigedom med bustadhus frå nær slekt/familie, eller ved overtaking av odelsjord, vert grensa for kva eigedom som er omfatta av lovsett buplikt heva frå 25 til 35 daa dyrka jord. Grensa for odlingsjord vert heva tilsvarende. For bebygd eigedom som er mindre enn 100 daa totalt, vert grensa for konsesjonsplikt også heva frå 25 til 35 daa dyrka jord.
- Priskontrollen vert oppheva ved overtaking av reine skogeigedomar, med og utan bygningar
- For bebygde eigedomar med både jord og skog, vert det priskontroll berre dersom der er 35 daa dyrka jord. For eigedom utan bygningar er det lagt fram to ulike forslag.
- På visse vilkår skal ein kunne overta jord og skog som tilleggsareal til annan eigedom utan løyve til deling i medhald av jordlova, og utan konsesjon.
- Tomter til bustad, fritidsbustad og naust, skal kunne skiljast frå landbrukseigedommen utan delingsløyve etter jordlova, og utan konsesjon, dersom tomte ikkje er større enn 2 daa og ikkje består av jordbruksareal eller dyrkbar jord.
- Fleire av krava til oppfylling av driveplikta ved bortleige og utan dispensasjon vert tekne bort, mellom anna kravet om at leigeavtaler må være på minst 10 år, og at slike avtaler må føre til driftsmessig gode løysingar.

- Det vert også gjort framlegg om å endre jordlova § 18, slik at endeleg vedtak om tilbakebetaling av produksjonstilskot vert tvangsgrunnlag for utlegg.

Måla for endringsframlegga er forenkla regelverk, redusert byråkrati og større råderett for den enkelte bonde over eigen eigedom/å styrke eigedom retten. Ein ønskjer også å legge til rette for auka omsetnad av tilleggsjord.

Våre merknader

Ved vurdering av dei ulike forslaga til endringar, finn vi det rett å ta utgangspunkt i føremåla med dei to lovene som er mest sentrale for vårt forvaltningsarbeid på landbruksområdet: jordlova og konsesjonslova.

Jordlova sine føremål går fram av § 1:

«Denne lova har til føremål å leggja tilhøva slik til rette at jordviddene i landet med skog og fjell og alt som høyrer til (arealressursane), kan verte brukt på den måten som er mest gagnleg for samfunnet og dei som har yrket sitt i landbruket.

Arealressursane bør disponerast på ein måte som gir ein tenleg, variert bruksstruktur ut frå samfunnsutviklinga i området og med hovudvekt på omsynet til busetjing, arbeid og driftsmessig gode løysingar.

Ein samfunnsgagnleg bruk inneber at ein tek omsyn til at ressursane skal disponerast ut frå framtidige generasjonar sine behov. Forvaltinga av arealressursane skal vera miljøforsvarleg og mellom anna ta omsyn til vern om jordsmonnet som produksjonsfaktor og ta vare på areal og kulturlandskap som grunnlag for liv, helse og trivsel for menneske, dyr og planter.»

Nokre av dei same og liknande mål skal leggest til grunn ved forvaltninga av dei ulike reglane i konsesjonslova, der føremålsparagrafen lyder slik:

«Loven har til formål å regulere og kontrollere omsetningen av fast eiendom for å oppnå et effektivt vern om landbrukets produksjonsarealer og slike eier- og bruksforhold som er mest gagnlige for samfunnet, bl.a. for å tilgodese:

- 1. framtidige generasjoners behov.*
- 2. landbruksnæringen.*
- 3. behovet for utbyggingsgrunn.*
- 4. hensynet til miljøet, allmenne naturverninteresser og friluftinteresser.*
- 5. hensynet til bosettingen.»*

Som ein ser er ei samfunnsgagnleg areal- og ressursutnytting, og det å ivareta omsynet til både landbruksnæringa og til dei som driv den, sentrale mål både med jordlova og konsesjonslova. I begge lovverka vert dessutan det langsiktige perspektivet halde fram, til liks med omsynet til busetjinga. I omgrepa samfunnsgagnlege eigar- og brukarforhold ligg også eit mål om at den som driv areala også i all hovudsak bør eige dei. Desse målsetjingane og omsyna er mellom dei som endringsforslaga etter vår meining burde søkje å ivareta.

Dei enkelte endringsforslaga

1. Arealgrensa

Som kjent skjer dei langt fleste overdragingar av landbrukseigedomar innan odels-,

slekts- eller familiekrinsen. Desse er i utgangspunktet konsesjonsfrie, men har egedomen over 25 daa dyrka jord eller 500 daa skog og eit bustadhus, lyt den nye eigaren oppfylle den lovfesta, femårige buplikta. Om han ikkje kan eller vil, må han søkje om konsesjon. Forslaget om å heve innslagspunktet for denne forma for buplikt frå 25 til 35 daa dyrka jord, vil sjølvstendig innebere at færre egedomar vert omfatta av plikta. For vårt fylke har vi funne at endringa vil fjerne buplikta på kring 1100 egedomar.

Over lang tid har utviklinga innan næringa gått i retning av at det trengst stadig større produksjonsareal for å kunne oppretthalde eit rimeleg avkastingsnivå. I dette perspektivet står forslaget om å heve arealgrensa fram som ei naturleg tilpassing til dei økonomisk realitetane og rammevilkåra innan landbruket. I dei fleste områda i vårt fylke vil såleis ei driftseining som berre disponerer 25 daa dyrka jord, og som driv grasbasert husdyrhald tilpassa eit slikt ressursgrunnlag, sjeldan kunne vere stort meir enn eit hobbybruk, der det økonomiske aspektet ved drifta trer i bakgrunnen. Vurdert ut frå næringskomiteen si fråsegn om at *«priskontroll og konsesjonsbestemmelsene i størst mulig grad bør gjelde bruk med reelt potensiale for næringsvirksomhet, og i mindre grad på bruk der inntjeningspotensialet er begrenset»*, vil endringsforslaget difor i stor grad vere tenleg (Innst. 153 L (2015-16) side 8). På den andre sida er det eit faktum at i dei beste frukt- og bærområda i fylket vårt, vil ein egedom med 25 – 35 daa god jord, kunne gje ei god årsinntekt. Dette bør ein ikkje tape av syne.

Å ta bort buplikta på meir enn 1000 landbruksegedomar i vårt spreiddbygde og folkefattige fylke, kan derimot vanskeleg tenkjast å ha nokon positiv effekt dersom målet er å styrke busetjinga. Det same må kunne seiast når det gjeld ønsket om at eigar og brukar bør vere ein og same person. Resultatet av endringa vil nok bli fleire bortebyande eigarar og ein auke i andelen leigejord, med dei praktiske vanskaner dette ofte fører med seg for forvaltninga av ressursane, både i inn- og utmark. Truleg vil det også bli fleire egedomar som vert liggande i sameige, til dømes mellom sysken og/eller arvingar, ei utvikling som ikkje kan vere ønskjeleg, noko som endå til er kome til uttrykk i konsesjonslova § 9, andre ledd, som seier at *«(k)onsesjon skal i alminnelighet ikke gis dersom det ved ervervet oppstår sameie i eiendommen, eller antallet sameiere økes.»* mellom

Eit anna resultat vil venteleg bli at utbodet av landbruksegedomar i den opne marknaden vert mindre. Ved konsesjonsfri overtaking av landbruksegedom er den nye eigarens manglande høve eller vilje til å oppfylle buplikta, den einaste måten styresmaktene kan gjere seg håp om å medverke til at egedomar vert lagt ut for sal i marknaden. Dess færre egedomar som er omfatta av buplikta, dess færre vil vi tru kjem for sal.

Ei heving av arealgrensa vil innebere at det vert færre konsesjonssaker å behandle (saker som gjeld buplikt). Samtidig vil nok leigejordsandelen auke, noko som inneber meir arbeid med drivepliktsforvaltninga. På det privatrettslege plan vil truleg også konfliktspotensialet kunne auke noko. Ein ser såleis at «bortebyande» eigararar og lokale aktive næringsutøvarar ofte har ulike utnyttingsinteresser i egedomane sine, sjølv om dei ofte er knytte saman gjennom felles eigarskap i fjell og utmark, og kanskje også gjennom leige- og driftsavtaler. Også egedomar som vert ått av fleire i lag, kan ofte vere krevjande i slike samanhengar.

Når det gjeld heving av grensa for konsesjonsplikt ved overtaking av eigedom med påståande bygning(ar) som har ei samla areal ikkje større enn 100 daa, trur vi denne vil ha liten praktisk verknad her i fylket. På desse kantar vil mest alle eigedomar som har minst 25 daa dyrka jord, også ha anna areal eller medeigedomsrett i anna areal, t.d. fjell og utmarksstrekningar. Dette inneber at i dei aller flest tilfelle vert arealsummen større enn 100 daa, og ei overtaking vil vere konsesjonspliktig av den grunn.

På tross av dei ovannemnde innvendingane, vil vi ikkje rå frå at arealgrensa eller –grensene det her er tale om vert heva. Endringane vil truleg ikkje får dei store konsekvensane for fylket vårt, og dei avspeglar til ein viss grad den økonomiske og driftsmessige verkelegheita landbruksnæring opplever.

At grensa for odlingsjord vert auka frå 25 til 35 daa ser vi som udelte positivt. Reint praktisk er det ein fordel å ha færrest mogelege arealgrenser å halde seg til, både for publikum og forvaltninga. I eit reint næringspolitisk perspektiv, kan det nok også vere ein fordel at færre eigedomar vert omfatta av odelsretten, eit institutt som etter kvart kanskje har utspelt si viktigaste rolle, og som dessutan representerer ei avgrensing eller eit inngrep i eigaren sitt rådvelde over eigen eigedom.

2. Priskontroll

Med bakgrunn i Stortinget sitt ønske om å auke utnyttinga av den viktige ressursen som skogråstoffet utgjør, både til karbonbinding og som fornybart råstoff, gjer departementet framlegg om å endre konsesjonslova sine reglar om priskontroll. Hovudgrepet i forslaget er å oppheve priskontrollen ved overtaking av reine skogeigedomar, både med og utan hus.

Når det gjeld andre typar landbrukseigedom har departementet sett fram to alternative forslag:

Alternativ 1:

Priskontroll på bebygd eigedom med meir enn 35 daa fulldyrka og overflatedyrka jord, der også skogareal er med i vurderingsgrunnlaget.

Priskontroll på ubebygde eigedomar som skal nyttast til landbruk, uavhengig av arealstorleik, d.v.s. også dei som er mindre enn 35 daa.

Alternativ 2:

Priskontroll på ubebygd og bebygd eigedom med meir enn 35 daa fulldyrka og overflatedyrka jord, der også skogareal skal vere med i prisvurderinga.

I Sogn og Fjordane har vi få reine skogeigedomar, både med og utan bygningar. Så langt endringsforslaget gjeld slike eigedomar, vil difor endringa få direkte verknad for få eigedomar. Ein kan likevel ikkje sjå bort frå at arealprisane som vert betalt i slike tilfelle kan få mindre ønskjeleg innverknad på det generelle prisnivået for skog og utmark.

Frå vår synsstad vil det likevel ikkje vere tale om særleg tungtvegande innvendingar. Sett i lys av den utviklinga ein har sett innan skognæringa i dei seinare år, både når det

gjeld avverkingsteknologi, logistikk, omsetjing og marknadsendringar, kan endringsforslaget, så langt det gjeld reine skogeiegedomar og i nasjonalt perspektiv, vere eit riktig grep å ta.

Når det gjeld priskontroll på omsetnad av andre typar eigedom og anna areal, ser vi derimot ikkje at det er framført argument til fordel for noko endring. Skal vi i det heile halde på priskontrollen som ei styringsmekanisme, og det bør vi etter vårt syn gjere, så må han ikkje utholast ytterlegare. Vi minner om at innslagspunktet for priskontroll ved kjøp av landbrukseigedom med brukbart bustadhus vart heva til 3,5 mill. kroner i februar i år. Om ein så i tillegg til dei reine skogeiegedomane også gjer unntak for all omsetnad av jordbruksareal som ikkje overstig 35 daa, vert det kanskje såpass lite att som vert gjenstand for kontroll, at ordninga mister den tiltenkte, regulerande verknaden.

Det er difor vårt klare råd at alternativ 1 ovanfor vert valt dersom lova skal endrast.

3. Unntak frå delings- og konsesjonreglane ved overtaking av tilleggsjord

Med sikte på å stimulere til auka sal av tilleggsjord og -skog, gjer departementet framlegg om unntak frå delingsreglane i jordlova og frå konsesjonsplikta dersom eigaren deler frå tunet med bustadhus og tomt ikkje større enn 5 daa, og resten av eigedommen vert seld som tilleggsareal til enten:

- a) Tilgrensande eigedom med meir enn 5 daa jordbruksareal eller 25 daa produktiv skog. Er det tale om jordbruksareal, må driveplikta på eigedommen arealet vert lagt til, vere oppfylt i tråd med reglane i jordlova § 8. Eller:
- b) Leigetakar/forpaktar som har eigen eigedom, og som har leigd eigedommen som vert seld, eller jordbruksareala på den i minst 5 år på skriftleg avtale. I slike tilfelle treng ikkje eigedomane ha felles grenser.

Etter vår meining er dette dårlege forslag. Å legge til rette for etablering av større og meir robuste driftseiningar har lenge vore, og er framleis mellom dei mest sentrale målsetjingane for den offentlege forvaltninga av arealverkemidlane. Den som ønskjer å avhende produksjonsareala på landbrukseigedommen sin, vil i utgangspunktet bli møtt med velvilje hos styresmaktene. Ofte ønskjer eigaren å halde att både tun og bygningar, og slike ønske vert nesten unntaksfritt imøtekomne.

Å syte for at alle dei ulike ressursane som utgjer ein landbrukseigedom vert avhenda på ein slik måte at resultatet vert samfunnsgagnleg, byr tidvis ikkje på dei stor vanskaner, men ofte kan det vere behov for både landbruksfagleg, økonomisk og juridisk rådgjeving og assistanse for å kome i mål. I slike tilfelle gjer som regel kommunane ein stor innsats for å få til tenlege løysingar. Og at resultatet oftast vert bra for alle partar, kan vi mellom anna sjå av di vi sjeldan får klagesaker som spring ut av slike prosessar. Etter vår meining fungerer praktiseringa av dagens regelverk framifrå, og vi ser ikkje at det er behov for endringar slik tilhøva er i dag.

Endringsforslaget inneber at ein i tilfellet a ovanfor opphevar den mogelegheit ein i dag har til å styre eller kvalitetssikre ressursfordelinga i tråd med dei føremåla som jordlova og konsesjonslova skal ivareta, dersom to landbrukseigedomar har ein felles grensestrekning, kort eller lang, på innmark eller i utmark. Med dei teigdelte driftseiningane som er vanleg på våre kantar, vil det ofte vere heilt tilfeldig kva

eigedomar som potensielt kan bli slått saman utan noko form for godkjenning. I «verste» fall kan to eigedomar ha ei felles grense i høgda, medan innmarka og driftssentera ligg på kvar si side av denne høgda, i ulike bygdelag, kanskje ved ulike fjordar ?

Som nemnt består dei langt fleste vestlandsgardane av fleire teigar, og kanskje også av det som ein gong i tida har vore fleire sjølvstendige eigedomar. Når så endringsframlegget også inneheld eit krav om at alt landbrusarealet må overdragast som tilleggsjord til berre ein eigedom, minkar sjansane for at resultatet skal kunne gje ei god driftsmessig løysing enno meir.

Tifellet b), søknadsfritak basert på 5 års gjennomført leigetid, vil også kunne gje ei rekkje mindre heldige utslag. I aktive landbruksområder med stor etterspurnad etter leigejord, vert leigeavtalene ofte inngått med bakgrunn i venskapforhold eller slekts- og familietilknytning, eller dei er utelukkande økonomisk motiverte. Dei driftsmessige forholda vert i slike tilfelle ikkje tillagt den vekt dei kanskje burde ha når avtalene kjem i stand. Å innføre ein lovregel som utan vidare opnar for ei permanent etablering av nye driftseiningar på bakgrunn av slike tilfeldige faktorar, er etter vår meining ein dårleg idé, og han står sterkt i strid med mange av føremåla i jordlova og konsesjonslova.

Endringsforslag er meint å skulle gjere omsetnaden av tilleggsjord enklare for kjøpar og seljar, og såleis føre til auka omsetnad av tilleggsjord. I den grad dagens regelverk fungerer som ein propp i systemet, noko vi ikkje er overtydde om, må det kunne finnast andre vegar å gå for å nå målet. Skatte- og avgiftsreglane kan vere mellom dei ein bør sjå på, slik også det såkalla Leigejordsutvalet er inne på i sin rapport.

For landbruksforvaltninga vil framlegget neppe føre til innsparingar av noko slag. Arbeidsinnsatsen vil derimot bli endra frå å sjå etter at dei lovfesta vilkår og målsetjingar er oppfylte slik ein gjer i dag, til å kontrollere og vurdere om det aktuelle tilfellet kjem inn under unntaka eller ikkje. Om vi ikkje har misforstått, skal dessutan frådelinga av tunet behandlast etter jordlova.

Endeleg ønskjer vi å slutte oss til dei vurderingane som departementet sjølv har gjort avslutningsvis under punkt 4.6 i høyringsnotatet.

Vi vil såleis klårt rå frå at forslaget om unntak frå søknadsplikta for avhending og overtaking av tilleggsjord på visse vilkår vert vedtekne.

4. Frådeling av tomter

For å forenkle regelverket, redusere byråkratiet og styrke eigedomsretten, gjer departementet framlegg om at det ikkje lenger trengst løyve i medhald av jordlova § 12 for å dele frå tomter til bustad- og fritidshus eller til naust, dersom tomta ikkje er større enn to daa, og heller ikkje består av jordbruksareal, dvs. dyrka og overflatedyrka jord og innmarksbeite. Er der dyrkbar jord på tomta, vil deling berre kunne gjennomførast dersom det vert gitt løyve til omdisponering i medhald av jordlova § 9. Ei eventuell lovendring vil ikkje ha verknad for plikta til å søkje om deling og eventuelt dispensasjon etter plan- og bygningslova sine reglar.

Som nemnt ovanfor har ein over tid sett at det trengst stadig meir areal for å kunne drive lønsam landbruksdrift. Dette gjeld alle arealbaserte produksjonar. Difor har det lenge vore, og er framleis, eit overordna landbrukspolitisk mål å skape sterkare og meir robuste driftseiningar. Eit av verkemidla har vore å prøve å hindre at ressursgrunnlaget på den enkelte driftseininga vert redusert, eller driftsforholda svekka, ved avhending av tomter eller anna areal med kortsiktig vinning for auge, eller av kjenslemessige årsaker, til dømes i samband med arveoppgjer.

Delingsreglane i jordlova har vore den viktigaste reiskapen for å ivareta desse omsyna. Det kan såleis nemnast at frå 1956 og ca. 10 år framover, inneheldt delingsparagrafen i dågjeldande jordlov eit unntak for enkelttomter under 2 dekar, liknande det aktuelle endringsforslaget. Ved ei lovendring i 1965 vart unntaket teke bort, Då hadde ein sett at det i praksis skjedde omfattande oppdelingar av landbrukseigedomar ved at det over tid vart gjeve vart gjennomført fleire frådelingar av slike mindre tomter. Også den enkelte delinga kunne ha uheldige følgjer for landbruksdrifta. I Ot.prp. nr. 47 (1963-64) heiter det om dette mellom anna: *«Det er heller ikkje storleiken på tomta som er avgjerande for skadeverknadene for jord- og skogbruk. Sjølv ei mindre tomt, kan på grunn av form, plassering m. v. vera til stor hinder for drifta av eigedomen.»*

Vi torer meine at sidan 1965 har den viktigaste effekten av delingsregelen i jordlova § 12 vore at grunneigar svært ofte har teke delingsspørsmålet opp med kommunen før søknaden er innsendt. Etter slike kontaktar og eventuelt etter synfaring er det så fremja søknader som oftast ikkje, eller berre i liten grad, har støytt mot dei omsyna som delingsreglane skal ivareta, mellom anna at ein prøver å unngå at det oppstår drifts- og miljømessige ulemper som følgje av delinga. Dette forklarar også i stor grad at avslagsprosenten for delingssakene har vore låg.

Delingssøknader vil framleis måtte behandlast etter reglane i plan og bygningslova kapittel 26, og når dei aller fleste landbrukseigedomane ligg i område som i kommuneplanen er lagt ut til landbruks- natur og friluftsområder, vil det også vere nødvendig med dispensasjonsbehandling i medhald av kapittel 19. Dette er oftast meir omfattande, byråkratiske og meir kostesame prosessar for søkjaren enn jordlovsbehandlinga. Vinninga når det gjeld forenkling og avbyråkratisering vert difor moderat om endringsforslaget skulle bli vedteke. På den andre sida er det pårekeleg at landbruksomsyna vil bli mindre vektlagde ved vurderinga av søknaden enn kva tilfelle er i dag. Når vi her har å gjere med landbrukseigedomar, vil ein slik konsekvens vere svært uheldig. Vi kan såleis ikkje sjå at endringsforslaget inneber at jordlova sine føremål vert fremja.

Vi merkar oss også at departementet reknar med at eigaren sjølv er i stand til å vurdere dei potensielle drifts- og miljømessige ulempene ei deling vil ha for hans eiga drift, og difor vil unngå uheldige tomteplasseringar. Vi tvilar på om det er grunn til slik optimisme på dette området. At lovgjevaren fann å måtte endre lova ved å ta bort unntaket for søknadsplikt for 2-dekars tomtene i 1965, tyder på at eigaren ikkje alltid prioriterer slik departementet reknar med. I vårt fylke blir omlag 40 % av jordbruksarealet i dag drive av andre enn eigaren, og leigejordsandelen aukar stadig. Eventuelle drifts- og miljømessige vanskar vert difor i mindre grad enn før opplevd av eigaren sjølv. I rett mange tilfelle bur han ikkje sjølv på eigedomen, og desto mindre kjensle har han med

denne typen problemstillingar. Vi torer difor ikkje sjå bort frå at vi i framtida vil sjå stadig fleire døme på landbruksmessig uheldige utslag av at eigaren sine prioriteringar.

Vi vil difor klårt rå frå at unntaket frå søknadsplikt for tomter under 2 daa vert vedteke. Dersom unntaket likevel vert vedteke, rå vi til at arealgrensa vert sett godt under 2 daa. I dagens fortetningspolitikk er tomter på 2 daa større enn vanleg

5) Endring av driveplikta

Med bakgrunn i ein fagrapport om leigejordsproblematikken, gjer departementet framlegg om følgjande endringar i reglane om driveplikt i jordlova § 8:

- Skal ikkje lenger vere noko krav at ei leigeavtale må vere på minst 10 år for å kunne tene til oppfylling av driveplikta.
- Oppfylling av plikta ved bortleige kan også skje til leigetakar som ikkje eig eller driv annan eigedom, t.d. gjennom forpaking.
- Kravet om at avtalen skal før til ei driftsmessig god løysing vert teke bort.
- Pålegg eigaren å sende kopi av avtalen til kommunen.
- Opphevar kommunens mynde til å inngå avtale om bortleige av jord på eigars vegner når pålegg om bortleige, tilplanting eller andre tiltak ikkje vert etterkomme.

Vi ser både fordelar og ulemper ved å ta bort kravt om 10-årige avtaler. For store deler av vårt fylke, der det i all hovudsak vert drive grasproduksjon, vil truleg langsiktige, skriftlege avtaler og den investeringstryggleiken slike gir, vere mest samfunnsgagnleg. På den andre sida har vi ikkje vanskar med å sjå at heilt andre omsyn kan gjere seg gjeldande innanfor andre produksjonar. Vi merkar oss elles at den ovannemnde fagrapporten lanserer ein del alternative tiltak som kan bøte på nokre av ulempene det her er snakk om, og i håp om at ein del av desse vert følgde opp, vil vi ikkje gå imot at 10-års kravet vert teke bort.

Vi er derimot meir i tvil når det gjeld forslaget om å ta bort kravet om at leigeavtalene som skal tene til oppfylling av driveplikta, må føre til driftsmessig gode løysingar. Departementet meiner at vilkåret må falle bort som ein naturleg konsekvens av at det ikkje lenger vert kravd at arealet skal leigast bort som tilleggsjord. Vi er ikkje utan vidare einige i det. I lovteksten må det kunne presiserast at *dersom arealet vert leigd bort som tilleggsjord til annan landbrukseigedom, må avtala føre til driftsmessig gode løysingar*. Sjølv om dei fleste slike avtaler som vert inngått gjev eit driftsmessig bra resultat, vil det etter vår meining ha ein eigen verdi at denne målsetjinga også går fram av lova, og at ein har eit verkemiddel som kan takast i bruk i dei tilfella der avtalepartane i hovudsak er motivert av andre omsyn enn dei driftsmessige eller økonomiske.

Vi meiner difor at kravet om driftsmessig gode løysingar framleis bør vere lovfesta ved bortleige av tilleggsjord.

Til dei andre endringsforslaga har vi ingen særlege merknader

6) Tilskotsreglane

Departementet gjer framlegg om ei endring av jordlova § 18, slik at endeleg vedtak om tilbakebetaling av tilskot vil vere er tvangsgrunnlag for utlegg, slik at staten ikkje først

treng å få fastslått betalingsplikta ved dom, slik tilfelle ofte vil vere i dag.

Vi sluttar oss utan vidare til forslaget, som verkeleg inneber ei forenkling og ei forbetring av regelverket.

Med helsing

Christian Rekkedal
landbruksdirektør

Terje Øvrebø
seniorrådgjevar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikkje underskrift.

Kopi til:
Kopi med vedlegg:
Kopi utan vedlegg:
Kopi pr. e-post: